

Hørings svar fra Creo – forbundet for kunst og kultur

NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor

Innledning

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største kunst- og kulturforbund. Vi organiserer alle i kunst- og kulturfeltet, enten de er arbeidstakere, frilansere eller selvstendig næringsdrivende. Som kunst- og kulturforbundet i LO arbeider Creo målrettet for gode lønns- og arbeidsvilkår, sterke rettigheter og forutsigbare rammer for kunst- og kultursektoren. Vi samler hele feltet i en fagforening, fordi gjennomslagskraft skapes i fellesskap. Creo er et profesjonelt fellesskap som kombinerer kunstfaglig forståelse med reell forhandlingsstyrke.

Creo avgir med dette høringsuttalelse til NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor.

Overordnede merknader

Creo deler utvalgets ambisjon om å legge til rette for forsvarlig ressursbruk, langsiktig bærekraft og tilstrekkelig handlingsrom i kommuner og fylkeskommuner. Utredningen gir en bred analyse av økonomiske og strukturelle utfordringer i kommunesektoren, herunder demografisk utvikling, kompetansebehov, prioriteringspress og behovet for styrket robusthet. Samtidig mener Creo at kunst- og kulturfeltet i begrenset grad inngår i de mer konkrete vurderingene av sektorens samlede kapasitet og samfunnsrolle. Dette gjelder både som tjenesteområde, som utdanningsfelt og som del av kommunal og fylkeskommunal kompetanseinfrastruktur.

Kunst og kultur som del av kommunesektorens oppgaveportefølje

Utredningen omtaler kultur som en del av kommunesektorens oppgaver, blant annet gjennom referanser til bibliotek og generelle kulturtiltak. Etter Creos vurdering behandles imidlertid kunst- og kulturfeltet på et overordnet nivå, uten nærmere drøfting av innhold, organisering, kompetansebehov eller sårbarhet i møte med økonomisk omstilling. Når NOUen analyserer prioritering, effektivisering, styringsvirkemidler og innlemming av tilskudd, får dette direkte konsekvenser for områder som ikke er rettighetsfestet eller normert gjennom nasjonale standarder. Kunst- og kulturfeltet er et slikt område. En helhetlig vurdering av kommunesektorens bærekraft bør derfor også omfatte de kulturfaglige tjenestene som bidrar til kompetanseutvikling, deltakelse og sosial infrastruktur i lokalsamfunnene.

Kommunal kulturskole som lovpålagt oppgave uten nasjonale kvalitetskrav

Kommunal kulturskole er en lovpålagt oppgave, forankret i opplæringsloven, som pålegger kommunene å ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge. Samtidig inneholder lovverket ingen nasjonalt fastsatte krav til omfang, kvalitet, bemanning eller kompetanse. Kulturskolen er dermed rettslig forankret, men uten nasjonale standarder for innhold og ressursnivå. I en situasjon der utvalget drøfter økonomisk bærekraft, effektivisering og prioriteringsbehov i kommunesektoren, innebærer dette en særskilt sårbarhet.

Kulturskolen påvirkes ofte tidlig når kommuner må foreta krevende prioriteringer, nettopp fordi tilbudet ikke er rettighetsfestet på individnivå og i stor grad er gjenstand for lokal

skjønnsutøvelse. Samtidig utgjør kulturskolen en sentral del av den lokale kompetanseinfrastrukturen, både som opplæringsarena og som rekrutteringsgrunnlag for videre utdanning og yrkesliv innen kunst- og kulturfeltet. Uten tydeligere nasjonale forventninger kan resultatet bli økte geografiske forskjeller i tilgang, kvalitet og kapasitet. Dette utfordrer ambisjonen om likeverdige tjenester og langsiktig bærekraft i kommunesektoren.

Musikk-, dans- og dramalinjene i videregående opplæring

Utredningen omtaler fylkeskommunenes oppgaver innen videregående opplæring, men drøfter ikke særskilt musikk-, dans- og dramalinjene. Disse utdanningstilbudene er studieforbereidende, men stiller særskilte krav til fagkompetanse, bemanning, lokaler og teknisk utstyr. De representerer samtidig en viktig kobling mellom grunnopplæring, høyere kunstutdanning og profesjonelt kunst- og kulturliv.

I senere år har flere fylkeskommuner vurdert reduksjon eller omorganisering av disse tilbudene som følge av økonomisk press. Dersom slike utdanningstilbud ikke inngår i analysen av fylkeskommunenes kompetansebehov og omstillingsevne, blir bildet av sektorens samlede oppgaveportefølje ufullstendig. Musikk-, dans- og dramalinjene bidrar ikke bare til individuell kompetanseutvikling, men også til regional kulturkompetanse, rekruttering og utvikling av kreative næringer. En bærekraftig kommunesektor forutsetter at også denne delen av utdanningsstrukturen vurderes eksplisitt.

Kunst og kultur i tverrsektorielle tjenester

Utvalget drøfter behovet for tverrfaglig samarbeid og effektiv ressursbruk på tvers av tjenesteområder. I denne sammenhengen er det relevant å synliggjøre kulturfaglig kompetanse som del av kommunale og fylkeskommunale tjenester. Ordninger som Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken forutsetter betydelig lokal kapasitet, fagkompetanse og administrativ koordinering.

Tilsvarende inngår musikkterapi og andre kulturfaglige profesjoner i kommunale tjenester innen helse, omsorg og oppvekst. Når kompetansebehov og rekrutteringsutfordringer analyseres uten at disse fagområdene omtales særskilt eller inngår som en tydelig del av vurderingsgrunnlaget, risikerer man å undervurdere bredden i kommunesektorens samlede kompetansegrunnlag.

Kunst og kultur som del av samfunnets beredskap

Utvalget legger vekt på kommunesektorens rolle i å sikre lokalsamfunn med tilstrekkelig kapasitet til å håndtere kriser og langsiktige samfunnsutfordringer. I denne sammenhengen vil Creo vise til Totalberedskapsmeldingen, hvor det fremheves at beredskap også omfatter demokratisk motstandskraft, tillit, kritisk tenkning og kulturell infrastruktur. Kunst og kultur omtales der som en del av samfunnets samlede beredskap.

Kulturskolen og kunstfaglige utdanningstilbud bidrar til utvikling av kompetanse, fellesskap og identitet, og styrker dermed lokalsamfunnenes evne til å håndtere omstilling og krisesituasjoner over tid. Dersom kommunesektorens bærekraft vurderes uten å inkludere denne dimensjonen, blir analysen etter Creos vurdering ufullstendig. Økonomiske og strukturelle tiltak som over tid svekker kulturfaglig infrastruktur, kan også få konsekvenser for samfunnets samlede beredskapsevne og demokratiske motstandskraft.

Rammestyring, nasjonale normer og risiko for økte forskjeller

Utvalget drøfter prinsipper for rammestyring, statlig detaljstyring og forholdet mellom øremerkede tilskudd og rammetilskudd. Creo vil understreke at graden av statlig normering og finansiering ikke kun er et teknisk spørsmål om styringsmodell, men et prinsipielt spørsmål om likeverd og nasjonalt ansvar. Økt lokal frihet uten tilsvarende økonomisk styrking kan i praksis innebære at nasjonale ambisjoner overlates til kommuner og

fylkeskommuner uten tilstrekkelig økonomisk handlingsrom. Erfaringene fra sektoren viser at dette øker risikoen for geografiske forskjeller.

I denne sammenhengen viser Creo til innspill fra Skolenes landsforbund, lærerforbundet i LO, som tydelig advarer mot å svekke nasjonale bemanningsnormer som lærernormen. Lærernormen er et konkret uttrykk for statlig ansvar for minimumsbemanning og likeverdig opplæring. Den utgjør et trygt og forpliktende fundament som sikrer at elevers rett til tilstrekkelig lærerressurs ikke blir avhengig av kommunens økonomiske situasjon. Uten slike nasjonale forpliktelser øker risikoen for at kvalitet og kapasitet i større grad blir gjenstand for lokale budsjettprioriteringer.

Creo deler denne vurderingen. Prinsippet om små forskjeller og universelle rettigheter forutsetter nasjonale rammer som faktisk virker i møte med økonomisk press. Når tjenester ikke er beskyttet gjennom nasjonale bemanningsnormer eller minimumskrav, blir de særlig utsatt i lokale budsjettprosesser. Parallellen til kunst- og kulturfeltet er tydelig. Kulturskolen er lovpålagt, men uten nasjonalt fastsatte krav til bemanning, omfang eller kvalitet. Musikk-, dans- og dramalinjene i videregående opplæring stiller særskilte krav til fagkompetanse og infrastruktur, men mangler tilsvarende nasjonale minimumsstandarder som sikrer forutsigbar kapasitet og likeverdig tilgang.

I en situasjon der mange kommuner melder om stram økonomi, innebærer dette en reell risiko for økende forskjeller i kunst- og kulturtilbud mellom regioner. Uten nasjonale rammer som tydeliggjør forventninger til kapasitet og kvalitet, kan tilgang og nivå i større grad bli bestemt av lokal økonomi. Dette påvirker ikke bare elevers muligheter, men også rekruttering, arbeidsvilkår og langsiktig kompetanseutvikling i sektoren.

Dersom prinsippet om små forskjeller skal gjelde hele utdanningsløpet og hele den kommunale tjenesteporteføljen, må også kunst- og kulturfeltet inngå i vurderingen av hvilke nasjonale forpliktelser som er nødvendige for å sikre likeverdige tjenester over tid.

Kommunesektoren som arbeidsgiver

Utredningen fremhever behovet for å rekruttere, beholde og utvikle kompetent arbeidskraft i kommunesektoren. Dette gjelder også ansatte innen kunst, kultur og estetiske fag, herunder pedagoger, terapeuter og kulturadministrativt personell med spesialisert kompetanse.

Stabilitet i rammevilkår er avgjørende for å sikre kvalitet, kontinuitet og rekruttering over tid. En helhetlig vurdering av kommunesektorens bærekraft bør derfor også omfatte disse yrkesgruppene og virksomhetene, både som tjenesteleverandører og som del av sektorens samlede kompetansegrunnlag.

Oppsummering

Creo mener at den videre behandlingen av NOU 2026: 1 bør inkludere en tydeligere og mer konkret vurdering av kunst- og kulturfeltet som del av kommunesektorens samlede kapasitet og kompetansegrunnlag. Dette gjelder særlig kommunal kulturskole, som er lovpålagt, men uten nasjonalt fastsatte krav til omfang og kvalitet, musikk-, dans- og dramalinjene i videregående opplæring, samt kulturfaglig kompetanse i tverrsektorielle ordninger.

I likhet med det Skolenes landsforbund understreker når det gjelder lærernormen, er nasjonale bemanningsnormer og minimumskrav avgjørende for å sikre likeverdige tjenester og motvirke geografiske forskjeller. Når slike normer svekkes eller mangler, blir kvalitet og kapasitet i praksis et spørsmål om lokal økonomi. For kulturskolen og de kunstfaglige utdanningstilbudene innebærer fraværet av tilsvarende nasjonale krav en særlig sårbarhet i møte med økonomisk press og økt rammestyring.

16.04.26

En helhetlig analyse av kommunesektorens bærekraft forutsetter at også kunst og kultur inngår som en integrert del av sektorens kjerneoppgaver og framtidige utvikling.